

Prima instanță: judecătoria Centru, mun.Chișinău (jud.M. Negru)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Cernat, L. Bulgac, A. Pahopol)

DECIZIE

18 noiembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte de ședință

Judecătorii:

Tatiana Vieru

Valentina Clevadî

Iurie Bejenaru

Petru Moraru

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de avocatul Jarovlea Veaceslav, în interesele lui Maistrenco Iurii, împotriva deciziei din 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” SA împotriva lui Maistrenco Iurii cu privire la încasarea prejudiciului în ordine de regres și a cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă:

La 28 februarie 2014, ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” SA s-a adresat în instanța de judecată cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Maistrenco Iurii solicitînd încasarea în ordine de regres a prejudiciului material în mărime de 8810, 00 lei și cheltuielile de judecată.

În susținerea acțiunii, reclamantul a invocat că în rezultatul accidentului rutier produs la data de 29 iunie 2013, la intersecția străzilor Independenței cu bd.Traian, mun.Chișinău, a fost deteriorat automobilul de model „Wolkswagen Passat”, cu număr de înmatriculare COD 048, ce aparține cu drept de proprietate lui Gîdilica Vladislav.

Susține că, accidentul s-a produs din vina lui Maistrenco Iurii, conducătorul auto al automobilului de model „Toyota Avensis”, cu număr de înmatriculare CKU 201 care nu a manifestat prudență în traficul rutier, ignorînd cerințele pct.41 alin.(2) al Regulamentului Circulației Rutiere, a acroșat și avariat automobilul de model „Wolkswagen Passat”, cu număr de înmatriculare COD 048.

Menționează că, la momentul producerii accidentului rutier, Maistrenco Iurii se afla în stare de ebrietate alcoolică, iar pe marginea acestui caz, în data de 05 iulie 2013 de către IP Botanica a fost pornit proces penal nr.20133421230 în baza art.264/1 alin.(3) Cod penal. Prin ordonanța Procuraturii Botanica mun.Chișinău s-a dispus încetarea cauzei penale în baza art. 55 Cod penal, sancționîndu-l pe

Maistrenco Iurii contravențional cu o amendă în mărime de 150 unități convenționale.

Afirmă că, a achitat despăgubirea de asigurare părții pagubite Gîdilica Vladislav, suportând în legătură cu aceasta cheltuieli în sumă de 8810 lei, fapt confirmat prin ordinul de plată nr.1818 din 11 decembrie 2013.

Prin hotărîrea din 27 octombrie 2014 a judecătoriei Centru mun. Chișinău s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” și s-a încasat de la Maistrenco Iurii prejudiciul material în mărime de 8810, 00 lei și taxa de stat în mărime de 270 lei.

Prin decizia din 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul depus de avocatul Jarovlea Veaceslav, în interesele lui Maistrenco Iurii, și s-a menținut hotărîrea din 27 octombrie 2014 a judecătoriei Centru, mun. Chișinău.

La 04 august 2015, avocatul Jarovlea Veaceslav, în interesele lui Maistrenco Iurii, a declarat recurs împotriva deciziei din 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău solicitînd casarea acesteia, cu adoptarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată. Astfel, nu este de acord cu decizia instanței de apel, motivînd că ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” SA a indicat în cerere de chemare în judecată că la momentul producerii accidentului, Maistrenco Iurii se afla în stare de ebrietate alcoolică și a solicitat încasarea de la Maistrenco Iurii a sumei 8810.00 lei, care în conformitate cu prevederile art. 29 litera (b) Legii nr. 414-XVI din 22.12.2006 oferă dreptul asigurătorului de a înainta acțiune de regres persoanei răspunzătoare de producerea pagubelor atunci cînd în momentul producerii accidentului rutier autovehiculul era condus în stare de ebrietate sau sub influența stupefiantelor.

Susține că, se interzice ca în hotărîre să fie expuse numai argumentele și probele părții în folosul căreia s-a adoptat hotărîrea, dacă în lege sînt stipulate unul sau unele mijloace de probațiune admisibile pentru confirmarea sau infirmarea unei anumite circumstanțe, atunci instanța de judecată nu este în drept să-și motiveze hotărîrea prin alte mijloace de probă.

Consideră că, unicul mijloc de probațiune precum că Maistrenco Iurii se afla în stare de ebrietate alcoolică, poate servi concluzia medicului-narcolog întocmită în strictă conformitate cu prevederile Regulamentului privind modul de testare alcoolsopică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.296 din 16 aprilie 2009.

Menționează că, pct. 27 al Regulamentului prevede că starea de ebrietate se stabilește conform criteriilor prevăzute în prezentul Regulament, confirmată prin rezultatul analizei de laborator a probelor biologice prelevate. Conform materialelor dosarului, pîrîtul Maistrenco Iurii a refuzat de a trece examinarea medicală și prelevarea probelor biologice referitor la starea de ebrietate alcoolică, ceea ce în opinia sa, se confirmă prin concluzia medicului, care la compartimentul 14 al procesului - verbal nr. 8824 din 29.06.2013, a menționat că concluzia nu este făcută, refuză examinarea medicală și prelevarea probelor biologice.

Consideră că, instanța de apel nu a judecat pricina sub toate aspectele, nu a stabilit și nu a elucidat toate circumstanțele importante ale cauzei și nu a apreciat corect probele administrate, nu a motivat prin ce probă s-a stabilit că Maistrenco Iurie era în stare de ebrietate, argument ce a fost lăsat fără răspuns.

Susține că, instanțele judecătorești naționale sînt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sînt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărîre, iar în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se consideră o încălcare a art.6 par.1 din Convenția Europeană (Hotărîrea Curții Europene din 09.12.1994 pronunțată în cauza Hiro Bălani împotriva Spaniei).

Consideră că, respingerea apelului din motiv că Maistrenco Iurii a fost recunoscut vinovat de producerea accidentului rutier, nu poate fi reținut și nu servește drept temei de a încasa de la el suma de 8810 lei în ordine de regres.

Menționează că, Maistrenco Iurii a fost amendat pentru faptul că a refuzat de a trece examinarea medicală pentru stabilirea stării de ebrietate, însă nu a fost sancționat conform art. 233 Cod Contravențional pentru conducerea vehiculului în stare de ebrietate produsă de alcool.

Notează că, prin neexaminarea tuturor circumstanțelor cauzei, a probelor administrate, părțile sunt lipsite de dreptul la un proces echitabil prevăzut în art. 6 pct.1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului, care asigură respectarea principiilor fundamentale ale oricărui proces. Aprecierea probelor de către instanța de apel a fost arbitrară și erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, și anume dreptul de proprietate a lui Maistrenco Iurii asupra sumei de 8810 lei care urma să fie încasată în ordine de regres.

Conform art.434 CPC, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia Curtii de Apel Chișinău recurată a fost adoptată la 20 aprilie 2015, iar recurentul a declarat recurs la 04 august 2015.

Materialele pricinii atestă că avocatul Jarovlea Veaceslav-reprezentantul lui Maistrenco Iurii a primit la 15 iunie 2015 decizia din 20 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău (mențiune pe verso-ul copertii dosarului). Cu referire la scrisoare Curții de Apel Chișinău, prin care s-ar confirma expedierea deciziei recurate participanților la proces la data de 22 aprilie 2015, instanța de recurs reține că nu a fost confirmată recepționarea acesteia de către participanți. Astfel, Colegiul consideră că recursul a fost declarat în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 21 octombrie 2015 completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Prin prisma art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind legalitatea actelor de dispoziție contestate, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, Colegiul va admite recursul declarat de avocatul Jarovlea Veaceslav, în interesele lui Maistrenco Iurii și va casa decizia din data de 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărîrea din data de 27 octombrie 2014 a judecătoriei Centru, mun.Chișinău, cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere acțiunii din următoarele motive.

În conformitate cu art.445 alin.(1), lit.b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Atât instanța de apel, cât și prima instanță, fiind investite cu judecarea pricinii în speță, reieșind din temeiurile și obiectul acțiunii, nu au stabilit circumstanțele de fapt și de drept care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei, nu au apreciat probele prezentate sub aspectul pertinentei, concludenței și admisibilității acestora, ceea ce a dus la adoptarea unei soluții contrare legislației în vigoare.

Conform art. 8 Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile. Drepturile și obligațiile civile apar: a) din contracte și din alte acte juridice, f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane.

Conform art. 1415 alin.(1) Cod civil, persoana care a reparat prejudiciul cauzat de o altă persoană are dreptul la o acțiune de regres împotriva acesteia în mărimea despăgubirii plătite persoanei vătămate dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Conform prevederilor art. 2 al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, nr.414 din 22 decembrie 2006, asigurat este persoană fizică sau persoană juridică avînd încheiat un contract de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto.

Conform art.8 alin.(2) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, nr.414 din 22 decembrie 2006, contractul de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto dintre persoana fizică, cu excepția întreprinzătorului individual, și asigurător se încheie în mod obligatoriu: a) cu indicarea persoanelor admise să utilizeze autovehiculul pentru care se încheie contractul (număr limitat de utilizatori); sau b) fără indicarea persoanelor admise să utilizeze autovehiculul pentru care se încheie contractul (număr nelimitat de utilizatori).

În conformitate cu art. 118 alin.(1) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiile sale dacă legea nu dispune altfel, iar conform art. 130 alin. (1-3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei

convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Din materialele cauzei rezultă că la data de 29 iunie 2013 s-a produs un accident rutier în mun.Chișinău, la intersecția str. Independenței-bd. Traian, cu implicarea autoturismului de model "Toyota Avensis", cu număr de înmatriculare CKU 201, condus de Maistrenco Iurii și autoturismul de model "Volkswagen Passat", cu număr de înmatriculare COD 048, condus de Gîdilica Vladislav.

Vinovat în comiterea accidentului rutier a fost recunoscut Maistrenco Iurii, ceea ce se atestă prin procesul verbal cu privire la contravenție din 11 iulie 2013, întocmit de agentul constatator al Direcției de poliție al mun.Chișinău al Inspectoratului General de Poliție și respectiv decizia din 11 iulie 2013 a agentului constatator al Direcției de poliție al mun.Chișinău al Inspectoratului General de Poliție de sancționare în baza art.242 alin.(2) Cod contravențional (f.d.33-33 verso).

În rezultatul producerii accidentului rutier, Maistrenco Iurii a anunțat la 15 iulie 2013, prin cerere, Compania Internațională de Asigurări "Transelit" SA despre survenirea riscului asigurat (f.d.14), deoarece Poliță de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto internă (RCA) a fost eliberată de Compania Internațională de Asigurări "Transelit" SA(f.d.15).

În rezultatul producerii accidentului rutier a fost întocmit dosarul de daune nr.182/07-2013-CH/RCA (f.d.11) și procesul verbal de constatare a pagubelor (f.d.24-27), iar conform calculului, suma despăgubirii a fost stabilită de 8810, 00 lei (f.d.28-30). Conform Acordului nr. D/D 182/07-2013-CH/RCA cu privire la stabilirea și modalitatea de achitare a despăgubirilor de asigurare din 11 decembrie 2013, a fost stabilită despăgubirea de asigurare în mărime de 8810 lei (f.d.12), care a fost achitată lui Gîdilica Vladislav, conform dispoziției de plată nr.1818 din 11 decembrie 2013 (f.d.60).

Colegiul menționează că contractul de asigurare obligatorie de răspundere civilă auto, ce a stat la baza achitării despăgubirii de asigurare lui Gîdilica Vladislav cade sub incidența art. 8 alin.(2) lit.a) al Legii menționate supra, adică au fost indicate persoanele concrete admise la conducerea vehiculului pentru care a fost încheiat contractul, aceștea fiind Maistrenco Anna și Maistrenco Iurii.

Compania Internațională de Asigurări "Transelit" SA înaintează pretenția de încasare a prejudiciului în ordine de regres față de Maistrenco Iurii, invocând ca temei art. 29 lit.b) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, nr.414 din 22 decembrie 2006.

Conform normei enunțate, asigurătorul are dreptul să înainteze acțiune de regres persoanei răspunzătoare de producerea pagubelor atunci când în momentul producerii accidentului, autovehiculul era condus în stare de ebrietate sau sub influența stupefiantelor.

În susținerea pretenției înaintate reclamantul a invocat cauza penală intentată

în privința lui Maistrenco Iurii, conform semnelor constitutive ale componenței de infracțiune prevăzute de art. 264/1 alin. (3) Cod penal, încetată prin ordonanța din 17 iulie 2013 a Procuraturii Botanica, mun. Chișinău, în baza art. 55 Cod penal, cu tragerea la răspundere contravențională și aplicarea sancțiunii contravenționale sub formă de amendă în mărime de 150 unități convenționale (f.d.55-57).

Dispoziția art. 264/1 alin. (3) Cod penal prevede refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolscoptică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

În contextul circumstanțelor enunțate în raport cu normele precitate, Colegiul atestă la materialele cauzei și lipsa unei decizii de sancționare a lui Maistrenco Iurii exclusiv pe faptul conducerii automobilului în stare de ebrietate, ceea ce denotă că starea de ebrietate a pîrîtului nu a fost demonstrată.

Colegiul reiterează și prevederile art. 122 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora circumstanțele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probațiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante.

În acest sens, Colegiul relevă că în conformitate cu pct.2 al Regulamentului privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, aprobat prin Hotărîrea Gvernului RM nr. 296 din 16 aprilie 2009, testarea alcoolscoptică reprezintă acțiunile lucrătorului de poliție sau altei persoane abilitate, instruite în modul corespunzător, orientate spre stabilirea concentrației de alcool în aerul expirat la persoana testată, efectuate cu ajutorul mijloacelor tehnice omologate și verificate metrologic, iar examinarea medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei (examinarea medicală) – complex de acțiuni și procedee cu caracter medical, stabilite prin actele normative ale Ministerului Sănătății ce au drept scop determinarea și evaluarea stării de ebrietate a persoanei examinate.

Conform aceluiași Regulament, concentrația de alcool se stabilește în sînge și în aerul expirat, iar conform pct. 4 se atestă ca stare de ebrietate alcoolică: a) cu grad minim – în caz de stabilire a concentrației de alcool de la 0,3 g/l pînă la 1,0 g/l în sînge și de la 0,15 mg/l pînă la 0,5 mg/l în aerul expirat; b) cu grad avansat – în caz de depășire a concentrației de alcool de 1,0 g/l în sînge și de 0,5 mg/l în aerul expirat.

Conform pct. 27 al Regulamentului privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, aprobat prin Hotărîrea Gvernului RM nr. 296 din 16 aprilie 2009, starea de ebrietate se stabilește conform criteriilor prevăzute în prezentul Regulament, confirmată prin rezultatul analizei de laborator a probelor biologice prelevate.

Instanța de recurs constată lipsa unui act de expertiză medicală sau a unei concluzii a medicului-narcolog care să ateste starea de ebrietate a lui Maistrenco Iurii.

Mai mult de atît, conform procesului verbal nr. 8824 al examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și natura ei din 29 iunie 2013, pe numele lui Maistrenco Iurii se atestă lipsa concluziei medicale, fiind specificat: „refuză examinarea medicală și prelevarea probelor biologice”, iar

în pct. 10 se menționează „miros de alcool la distanță” (f.d.58).

Totodată, Colegiul reține că atât prima instanță, cât și instanța de apel greșit au concluzionat asupra lipsei plauzibilității argumentelor pârîului Maistrenco Iurii referitor la neprezentarea probelor ce atestă starea de ebrietate, precum că starea de ebrietate ar fi determinată prin ordonanța Procuraturii Botanica, mun.Chișinău, iar decizia de sancționare pentru producerea accidentului rutier stabilește vinovăția indiferent de starea în care se afla.

În contextul dat, instanța de recurs menționează că aceste constatări a instanțelor ierarhic inferioare nu pot sta la baza concluziei de admitere a acțiunii, în condițiile cînd prezenta acțiune are ca temei de drept art. 29 lit.b) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, nr.414 din 22 decembrie 2006, ceea ce presupune confirmarea stării de ebrietate la producerea accidentului rutier.

În această ordine de idei, instanța de recurs reiterează că în cadrul urmăririi penale intentate în baza art. 264/1 alin. (3) Cod penal, fapt enunțat și supra, s-a constatat refuzul lui Maistrenco Iurii de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei și nepermiterea recoltării probelor biologice în cadrul acestui examen medical (f.d.56).

Prin prisma art. 1415 Cod civil, enunțat și supra, rezultă că persoana ce a achitat prejudiciul cauzat va putea pretinde de la vinovat recuperarea prejudiciului doar dacă legea nu prevede altfel.

În speță, Colegiul reține că nu a fost stabilită starea de ebrietate a lui Maistrenco Iurii în conformitate cu prevederile legale, iar în lipsa unei concluzii a medicului-narcolog privind starea de ebrietatea a lui Maistrenco Iurii sau a unei decizii de sancționare a lui Maistrenco Iurii pentru starea de ebrietate, ultimul nu este responsabil pentru recuperarea prejudiciului în ordine de regres.

Prin urmare, Colegiul notează că argumentele recurentului invocate în cererea de recurs și-au găsit justificare în raport cu circumstanțele cauzei constatate.

În consecință, pretenția Companiei Internaționale de Asigurări “Transelit” SA împotriva lui Maistrenco Iurii cu privire la încasarea prejudiciului în ordine de regres, este neîntemeiată.

În contextul celor menționate, Colegiul concluzionează că decizia din 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărîrea din data de 27 octombrie 2014 a judecătoreiei Centru, mun.Chișinău urmează a fi casate, cu pronunțarea unei noi hotărîri prin care cererea de chemare în judecată depusă de ÎM CIA „Transelit” SA împotriva lui Maistrenco Iurii cu privire la încasarea prejudiciului în ordine de regres și a cheltuielilor de judecată, se respinge.

În conformitate art. 445 alin.(1) lit.b) CPC, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de avocatul Jarovlea Veaceslav, în interesele lui Iurii Maistrenco.

Se casează decizia din 21 aprilie 2015 a Curții de Apel Chișinău și hotărîrea din 27 octombrie 2014 a judecătorei Centru, mun.Chișinău, adoptate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” SA împotriva lui Maistrenco Iurii cu privire la încasarea prejudiciului în ordine de regres și a cheltuielilor de judecată, se pronunță o nouă hotărîre prin care:

- cererea de chemare în judecată depusă de ÎM Compania Internațională de Asigurări „Transelit” SA împotriva lui Maistrenco Iurii cu privire la încasarea prejudiciului în ordine de regres și a cheltuielilor de judecată, se respinge.

Decizia este irevocabilă.

Președinte de ședință

Tatiana Vieru

Judecătorii

Valentina Clevadi

Iurie Bejenaru

Petru Moraru

Oleg Sternioală